

Tygodnik Gospodarczy

WYDAWNICTWO

IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W POZNANIU

Organ publikacyjny Wojewódzkiego Wydziału Aprowizacji i Handlu, Wojewódzkiego Wydziału Przemysłowego, Izby Przemysłowo-Handlowej i Izby Rzemieślniczej w Poznaniu

Rok II

15 czerwca 1946

Nr 24

Podział zysków w przedsiębiorstwach państwowych a podatek dochodowy

Dla celów informacyjnych podajemy czytelnikom do wiadomości projekty dotyczące zasad podziału zysków w przedsiębiorstwach państw. a to w związku z wprowadzonymi przez nowy dekret o podatku dochodowym szczególnymi postanowieniami, dotyczącymi opodatkowania tych przedsiębiorstw podatkiem dochodowym.

Otóż nowy dekret o podatku dochodowym stanowi w specjalnym Dziale IV, iż przedsiębiorstwa państwowe i związków samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstwa i majątki pozostające pod zarządem państwowym lub związków samorządu terytorialnego niezależnie od tego, czy mają odrębną osobowość prawną, jeżeli objęte są planem gospodarczym Państwa, opłacają podatek w wysokości określonej odrębnymi przepisami, które normują zasady podziału ich zysków.

Które przedsiębiorstwa objęte zostały planem gospodarczym Państwa, określa Minister Skarbu w porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Planowania.

Minister Skarbu upoważniony jest do ustalenia w drodze rozporządzenia sposobu zbilansowania zysków, osiągniętych ze sprzedaży surowców, półfabrykatów i wyrobów gotowych, pochodzących z remanentów oszacowanych do bilansu otwarcia w roku 1945 po cenach niższych od rynkowych.

Wszystkie inne przedsiębiorstwa państwowe podlegają opodatkowaniu według Działu II dekretu z wyjątkiem przedsiębiorstw państwowych, rozliczających się centralnie ze Skarbem Państwa w ramach budżetu państwowego i wyszczególnionych w zarządzeniu ministra Skarbu, ogłoszonym w Monitorze Polskim.

Dotychczas nie ukazały się jeszcze przepisy normujące zasady podziału zysków w przedsiębiorstwach objętych planem gospodarczym Państwa a podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym według Działu IV.

Narazie opracowany został i jest przedmiotem dyskusji jedynie projekt dekretu o podziale zysków i pokrywaniu strat w przedsiębiorstwach państwowych; należy jednak przyjąć, iż zasady podziału zysków w przedsiębiorstwach, objętych tym projektem nie ulegną większym zmianom.

Postanowieniem dekretu według art. 1 projektu podlegają zyski (nadwyżki bilansowe) lub straty (ubytki bilansowe) wykazane przez przedsiębiorstwa państwowe w swych rocznych zamknięciach rachunkowych zatwierdzonych przez władze nadzorczą.

Z pod działania dekretu według art. 2 projektu wyłączone zostają:

a) przedsiębiorstwa mające formę prawną spółek handlowych, w których całkowity kapitał zakładowy objęty został przez Skarb Państwa; przedsiębiorstwa te jednak mogą dobrowolnie poddać się postanowieniom dekretu,

b) przedsiębiorstwa państwowe, rozliczające się centralnie ze Skarbem Państwa w ramach budżetu państwowego na podstawie planu finansowo-gospodarczego stanowiącego załącznik do budżetu.

Jak z powyższego wynika, projekt dekretu o podziale zysków obejmuje wszystkie przedsiębiorstwa państwowe tak objęte planem gospodarczym Państwa jak i nie objęte tym planem z wyjątkiem przedsiębiorstw mających formę prawną spółek handlowych, w których całkowity kapitał zakładowy objęty został przez Skarb Państwa oraz przedsiębiorstw państwowych rozliczających się centralnie ze Skarbem Państwa.

Według art. 3 projektu dekretu o podziale zysków, zyski (nadwyżki bilansowe) wykazane przez przedsiębiorstwa państwowe w rocznych zamknięciach rachunkowych, zatwierdzonych przez władze nadzorcze rozdziela się między rezerwę gospodarczą i podatek dochodowy.

W tym numerze:

Podział zysków w przedsiębiorstwach państwowych a podatek dochodowy — Nowy dekret o pod. doch. (zwyżki i zniżki rodzinne) — Poradnik księgowego (Zapas rzeczywisty a zapas księgowy towaru w związku z zaliczkami na podatek dochodowy) — Targi Poznańskie — Udział Polski w Targach międzynarodowych — Zjazd dyrektorów Izby P.-Handl. — Reklamacje kolejowe — Komunikaty.

W najbliższych numerach:

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe — Majątki porzucone a podatki — Kto podlega ubezpieczeniom społecznym — Związki zawodowe — Poradnik księgowego — Komunikaty.

Stałe działy:

Skarbowość — Księgowość — Pieniądz i kredyt — Sprawy socjalne — Komunikacja — Ustawodawstwo handlowe — Administracja przemysłowa — Przemysł — Rzemiosło — Handel.

W przedsiębiorstwach państwowych, objętych planem gospodarczym Państwa i opłacających podatek dochodowy według Działu IV dekretu o podatku dochodowym, rezerwę gospodarczą stanowi część zysku określona na podstawie zamierzeń planu gospodarczego Państwa, nie więcej jednak niż 99% zysku w przedsiębiorstwach, których dochód roczny nie przekracza 100.000 zł i 90% w przedsiębiorstwach, których dochód roczny przekracza 100.000,— zł.

W przedsiębiorstwach państwowych, nie objętych planem gospodarczym Państwa, a opłacających podatek dochodowy według przepisów Działu II dekretu o podatku dochodowym, rezerwę gospodarczą stanowi ta część zysku, która pozostała po opłaceniu podatku dochodowego.

Na rezerwę gospodarczą składa się:

1. premia samodzielności przedsiębiorstwa.
2. premia zbiorowa załogi przedsiębiorstwa oraz
3. wpłata na Państwowy Fundusz Inwestycyjny.

Ad 1. Premia samodzielności przedsiębiorstwa przeznaczona jest na inwestycje wytwórcze przedsiębiorstwa lub powiększenie środków obrotowych przedsiębiorstwa.

Wysokość premii zależna jest od wyników gospodarczych przedsiębiorstwa.

Sposób obliczania premii samodzielności przedsiębiorstwa ustalać będzie Minister Skarbu w porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Planowania.

Premia samodzielności przedsiębiorstwa ma na celu pobudzenie poszczególnych przedsiębiorstw do wzajemnej rywalizacji i osiągnięcia jak najlepszych wyników gospodarczych.

Ad 2. Premia zbiorowa załogi przedsiębiorstwa przeznaczona jest na zbiorowe zaspokajanie społecznych potrzeb pracowników przedsiębiorstwa.

Wysokość premii uzależniona jest od polepszenia jakości wytworów lub świadczonych usług oraz zależna jest od obniżenia własnym staraniem przedsiębiorstwa kosztów wytwórczości.

Wysokość premii zbiorowej załogi przedsiębiorstwa ustalać będzie właściwy minister, któremu podlega przedsiębiorstwo, w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Prezesem Centralnego Urzędu Planowania.

O sposobie użycia premii decydować będą Rady Zakładowe. Premia zbiorowa załogi przedsiębiorstwa ma na celu zspokojenie wysiłków wszystkich pracowników zatrudnionych w poszczególnych przedsiębiorstwach i pobudzenie załóg poszczególnych przedsiębiorstw do wzajemnej rywalizacji o staranne, sumienne i dokładne wykonywanie obowiązków.

Ad 3. Wysokość i terminy wpłat na Państwowy Fundusz Inwestycyjny corocznie ustalać będzie minister Skarbu w drodze zarządzenia wydanego w porozumieniu z prezesem Centralnego Urzędu Planowania w zależności od rozmiarów państwowego planu inwestycyjnego.

Zasady tworzenia i sposób zarządzania i zużycia państwowego Funduszu Inwestycyjnego ustali w drodze rozporządzenia Minister Skarbu w porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Planowania.

Stworzenie Państwowego Funduszu Inwestycyjnego zapoczątkuje samofinansowanie inwestycji w przedsiębiorstwach państwowych w skali ogólnokrajowej i w ramach planu inwestycyjnego Państwa, ściśle związanego z zagadnieniem planu i odbudowy gospodarki narodowej.

Na tle wyżej wymienionych zasad zawartych w projekcie dekretu o podziale zysków i pokrywaniu strat w przedsiębiorstwach państwowych, obowiązkowi podatkowemu podlegają wszystkie przedsiębiorstwa państwowe z wyjątkiem przedsiębiorstw państwowych rozliczających się centralnie ze Skarbem Państwa w ramach budżetu państwowego, które wyszczególnione zostaną w zarządzeniu Ministra Skarbu, ogłoszonym w Monitorze Polskim.

Przedsiębiorstwa państwowe nie objęte planem gospodarczym Państwa podlegają opodatkowaniu według Działu II.

Przedsiębiorstwa państw. objęte planem gospodarczym Państwa podlegają opodatkowaniu według Działu IV dekretu o podatku dochodowym, przyczym dochodem podatkowym tych przedsiębiorstw jest zysk wykazny w ich rocznych zamknięciach rachunkowych zatwierdzonych przez władze nadzorcze.

Należy zauważyć, że przepisy Działu IV, daleko odbiegają od dotychczasowych utartych norm i zasad podatkowych.

O ile w odniesieniu do przedsiębiorstw prywatnych i przedsiębiorstw państwowych nie objętych planem gospodarczym Państwa skala podatku dochodowego jest stała i zastosowanie odpowiedniej stopy podatkowej zależne jest od wysokości osiągniętego dochodu, to opodatkowanie przedsiębiorstw objętych planem gospodarczym Państwa według Działu IV dekretu jest ruchome a wymiar podatku dochodowego uzależniony jest od wysokości sumy przeznaczonej na rezerwę gospodarczą, to jest od wysokości sum przeznaczonych na premię samodzielności przedsiębiorstwa, premię zbiorową załogi przedsiębiorstwa, a głównie wpłat na Fundusz Inwestycyjny i Amortyzacyjny.

Z powyższego wynika, że podatek dochodowy od przedsiębiorstw państwowych objętych planem gospodarczym Państwa teoretycznie równy jest 100% zysków wykazanych w rocznych zamknięciach bilansowych tych przedsiębiorstw, zatwierdzonych przez władze nadzorcze.

Skarb Państwa szczególnie zainteresowany w dziele planowej gospodarki narodowej zręka się ogromnej części podatku dochodowego od przedsiębiorstw państwowych objętych planem gospodarczym Państwa na rzecz rezerwy gospodarczej, tworzenie której związane jest z dziełem planowej odbudowy gospodarki narodowej.

Skarb Państwa poprzestaje na pobieraniu tytułem podatku dochodowego od przedsiębiorstw państwowych objętych planem gospodarczym Państwa różnicy wynikłej między zyskami wykazanymi przez te przedsiębiorstwa w ich rocznych zamknięciach rachunkowych zatwierdzonych przez władze nadzorcze, a sumami przeznaczonymi na rezerwę gospodarczą, zastrzegając sobie jednak minimalne opodatkowanie tych przedsiębiorstw w wysokości od 1% do 10% przy dochodzie rocznym do zł 100.000,— i 10% przy dochodzie rocznym przekraczającym zł 100.000,—, przy czym dochody nieprzekraczające zł 100.000,— opodatkowane zostaną według skali z Działu II dekretu o podatku dochodowym.

Tytułem podatku dochodowego od przedsiębiorstw państwowych objętych planem gospodarczym Państwa wpływać będą w wielu przypadkach sumy znacznie wyższe od minimalnych norm przewidzianych dla tych przedsiębiorstw.

W okresie jednak trwania planowej odbudowy gospodarki narodowej należy liczyć się z faktem, iż w wielu przypadkach wpływać będzie do Skarbu Państwa minimum lub nieco ponad minimum podatku dochodowego, przewidziane w Dziale IV dekretu.

Reszta podatku lokowana będzie w inwestycje przedsiębiorstw pracujących w ramach planu gospodarczego Państwa.

Podatnicy wymienieni w Dziale IV obowiązani są do dnia 15 każdego miesiąca do uiszczenia zaliczek miesięcznych na podatek dochodowy w wysokości ustalonej przez ministra Skarbu.

Podatek dochodowy według Działu IV płatny jest w terminie wyznaczonym do składania zeznań.

Różnica między kwotą podatku ustaloną przez władzę wymiarową za rok podatkowy, a kwotą przypadającą do zapłaty według zeznania, po potrąceniu uiszczonych zaliczek miesięcznych, płatna jest w ciągu miesiąca od dnia doręczenia decyzji.

Nowy dekret o podatku dochodowym Zniżki i zwyzki rodzinne

Jeżeli podatnik ma na utrzymaniu więcej niż dwoje dzieci, podatek obniża się o 25%, jeżeli ma więcej niż czworo dzieci podatek obniża się o 50%. Całkowite zwolnienie od podatku następuje wtenczas, jeżeli podatnik ma na utrzymaniu więcej niż 6-ciuo dzieci.

Zniżka powyższa odnosi się tylko do tych podatników, których dochód nie przekracza 120.000,— zł rocznie.

Za dzieci uważa się nieletnie dzieci ślubne, przysposobione i pasierbowe do lat 18, jeżeli nie posiadają własnych źródeł dochodu.

Ta sama zniżka przysługuje również na dzieci starsze, pobierające naukę lub odbywające praktykę zawodową, do ukończenia przez nie 24 roku życia, jeżeli nie posiadają własnych źródeł dochodu.

Jeżeli podatnikiem jest kobieta, ulga, o której mowa wyżej następuje: w rozmiarze 25%, gdy ma na utrzymaniu więcej niż jedno dziecko, w rozmiarze 50%, gdy ma na utrzymaniu więcej niż troje dzieci. Całkowite zwolnienie następuje, gdy ma na utrzymaniu więcej niż czworo dzieci.

Podatek podwyższa się:

1. o 20% dla podatników w wieku ponad 18 lat, niezo-natych lub niezamężnych, nie mających na utrzymaniu dzieci i osiągających dochód ponad 60.000,— zł rocznie,

2. o 10% dla podatników żonatych lub zamężnych od lat przeszło dwóch, lecz nie mających na utrzymaniu dzieci, jeżeli podatnicy ci osiągają dochód ponad 80.000,— zł rocznie.

Nadzwyczajne okoliczności osłabiające zdolność płatniczą podatnika np. długotrwała choroba, nieszcześliwy wypadek, śmierć pozostających na utrzymaniu podatnika członka rodziny, koszty związane z urodzeniem dziecka itp. mogą być podstawą do zmniejszenia podatku i zaliczek na podatek. Władza skarbowa (wymiarowa lub odwoławcza) na wniosek podatnika może w tym przypadku odliczyć z dochodu kwotę faktycznie z tego tytułu poniesionych wydatków, jeżeli uzna, że podatnik tej ulgi potrzebuje.

Wprowadzając łączne opodatkowanie małżonków i obowiązek doliczania w określonych warunkach dochodów krewnych zstępnych do podstaw opodatkowania krewnych wstępnych, dekret wprowadza równocześnie zasadnicze zmiany w ulgach rodzinnych.

Tak więc ulgi mogą być przyznawane tylko na dzieci ślubne i nieslubne, przysposobione i pasierbów a nie jak dotychczas na członków rodziny, za których uważało się małżonków, dzieci ślubne, nieslubne i przysposobione, krewnych męża i żony, oraz dzieci rodzeństwa tychże.

Grono zatem osób, którym przysługiwały dawniej ulgi, zostało obecnie znacznie węższe.

Poza tym ulgi są przyznawane przez procentowe zniżenie podatku, gdy dotychczasowe przepisy stosowały ulgę przez obniżenie podatku o określoną ilość stopni.

Nadto dekret ogranicza wiek osób, na które przysługuje ulga rodzinna oraz uzależnia od tego, czy osoby te nie posiadają własnych źródeł dochodu.

Zniżka przysługuje również na dzieci do lat 24, pobierające naukę lub odbywające praktykę zawodową, jeżeli nie posiadają własnych źródeł dochodu.

Ulg rodzinnych nie przyznaje się podatnikom, którzy przybyli do Rzeczypospolitej na pobyt czasowy, nie przekraczający 6-ciu miesięcy.

Pod adresem rozporządzenia wykonawczego należało by wysunąć postulat wyraźnego i jasnego postawienia sprawy zastosowania zniżki podatkowej w przypadkach, w których dzieci (w rozumieniu art. 21 dekretu) posiadają wprawdzie własne źródła przychodów, dochody jednak z ich źródeł zostały według zasad omówionej uprzednio „łącznego opodatkowania” doliczone do dochodu podatnika.

Zdaniem naszym w takich przypadkach nie było chyba intencją ustawodawcy stawienie przeszkód zastosowaniu zniżki podatkowej.

Równie słusznym byłoby przyznawanie zniżki podatkowej w tych przypadkach, w których dzieci nieletnie do lat 18 zatrudniane są stale w przedsiębiorstwie lub gospodarstwie rolnym podatnika, otrzymując za swe usługi ewent. tylko utrzymanie.

Rozporządzenie wykonawcze powinno się również rozprawić z takimi przypadkami, w których podatnik zatrudnia swe dzieci w wieku do lat 24 we własnym przedsiębiorstwie w charakterze uczniów w ciągu umownego okresu nauki przy zachowaniu obowiązujących w tej mierze przepisów dotyczących umów o naukę; chodziło by tu o utrzymanie zniżki dla tych dzieci, które prócz utrzymania nie otrzymują innego wynagrodzenia.

Charakterystyczną zmianą wprowadzoną przez nowy dekret, jest zerwanie z dotychczas obowiązującymi — w zakresie ulg czy zwolnień rodzinnych — pojęciami „głowy rodziny” oraz „pozostającymi na utrzymaniu członkami rodziny”, tak że ulgi rodzinne uległy na tej drodze znacznemu ograniczeniu.

Dziś ulgi przysługują jedynie na dzieci i to dzieci nie w rozumieniu obowiązującego prawa rodzinnego, lecz w szczególnym rozumieniu dekretu o podatku dochodowym, który to pojęcie ogranicza ze względów czysto fiskalnych.

Z drugiej strony dekret zastrzeżę, iż ulga przysługuje jedynie wówczas, gdy podatnik ma dzieci „na utrzymaniu”.

Dzieci rozporządzające własnymi dochodami, nie mogą być w regule uważane za będące na utrzymaniu podatnika. Z drugiej jednak strony praktyka administracyjna wskazuje,

iż okoliczność, że dziecko posiada pewien dochód, chociażby podlegający opodatkowaniu podatkiem dochodowym, nie wyklucza jeszcze sama przez się możliwości uznania podatnika za mającego na utrzymaniu dziecko.

Odmienne zapatrywanie przeczyłoby oczywistej intencji ustawodawcy uwzględnienia podatnikowi ciężaru utrzymania dziecka zwłaszcza w przypadkach, gdy dziecko posiada dochód niewspółmiernie niski w stosunku do kosztów utrzymania zatem nie pokrywający w znacznym stopniu jego minimum egzystencji, w gospodarczym tego określenia znaczeniu.

Za „własne źródła dochodu”, o których mowa jest w art. 21 dekretu (definicja pojęcia „dzieci”) należy uważać źródła przychodów, wymienione w dekrete oraz wynagrodzenie za pracę w rozumieniu dekretu z dnia 18 sierpnia 1945 r. o podatku od wynagrodzeń (v. wydanie specjalne „Tygodnika” Nr. 1).

Pod adresem rozporządzenia wykonawczego należało by wysunąć postulat, by w granicach słuszności gospodarczej postanowił, że jeżeli dochód z tych źródeł nie przekroczy minimum wolnego od podatku dochodowego lub podatku od wynagrodzeń, to posiadanie tego rodzaju źródła przychodów nie stanowi przeszkody do zastosowania zniżki na danego członka rodziny.

Należy dalej podkreślić, iż dla stosowania przepisów art. 21 dekretu obojętne jest zupełnie, gdzie mieszkają dzieci: czy razem z podatnikiem, czy też oddzielnie od niego (w innym miejscu lub miejscowości).

Jeżeli chodzi o stosowanie ulg z art. 21 dekretu, to w wyniku dotychczasowej praktyki administracyjnej należy dojść do wniosku, iż ulgi z art. 21 dekretu o podatku dochodowym są ulgami, które przysługują podatnikom podatku dochodowego z samego prawa. Dekret o podatku dochodowym nie uzależnia przyznania tej ulgi od tego, czy podatnik żąda jej przyznania.

Podatnik ma prawo przytoczyć w zeznaniu wszystkie okoliczności, które uzasadniają zniżkę z art. 21. dekretu. Władze zaś wymiarowe obowiązane są do ścisłego przestrzegania przy wymiarze podatku dochodowego obowiązujących przepisów ustawy nawet wówczas, gdy idą one na korzyść podatnika.

Przy tego rodzaju stanie prawnym, w razie niezłożenia przez podatnika zeznania o dochodzie, władza wymiarowa jest obowiązana przyznać podatnikowi ulgę z art. 21 dekretu o podatku dochodowym, o ile posiada dane uzasadniające ustawowe przyznanie tej ulgi.

Jeżeli władza skarbową tych danych nie posiada, nie ma ona też obowiązku zbierania ich z urzędu.

W razie niezłożenia zeznania przez podatnika i nieposiadania przez władzę wymiarową danych z urzędu uzasadniających prawo do ulgi, władza powinna przyznać podatnikowi ulgę z art. 21 dekretu, jeżeli podatnik bądź w postępowaniu wymiarowym bądź też w postępowaniu odwoławczym przedłoży dowody, uzasadniające prawo do ulgi.

W postępowaniu bowiem odwoławczym, podatnik mimo zaoczności (niezłożenia zeznania) ma prawo podnosić zarzuty natury prawnej, a takim właśnie zarzutem natury prawnej będzie zarzut nieprzyznania ulgi, która przysługuje podatnikowi z samej ustawy.

W przypadku zatem niezłożenia zeznania o dochodzie, przyznanie ulgi z art. 21 dekretu o podatku dochodowym byłoby tylko wtedy niewłaściwe, gdyby władza wymiarowa, nie posiadając z urzędu odpowiednich danych, ani też danych dostarczonych przez podatnika mimo niezłożenia zeznania — przeprowadzała specjalne dochodzenia z urzędu dla stwierdzenia, czy ulga się należy lub też nie i na podstawie wyniku tych dochodzeń przyznała ulgę.

Ciężar dochodu wykazana na żądanie władzy skarbowej tych wszystkich okoliczności (danych faktycznych), które uzna za konieczne do oceny, czy i w jakim rozmiarze zachodzą przewidziane w art. 21 dekretu wymogi do stosowania ulg z powodu stanu rodzinnego — spoczywa na podatniku.

Na uwagę zasługują obowiązujące dotychczas w praktyce administracyjnej zasady odnośnie stosowania omawianych ulg dla spadków wakujących.

Nie wydaje się, by zasady te w świetle nowego dekretu o podatku dochodowym straciły na aktualności.

Otóż omawiana ulga mogła być przyznana nawet w razie dokonania wymiaru podatku dochodowego na rzecz spadku wakującego (nieobjętego), jeżeli spadkodawca umarł w ciągu roku podatkowego tak, że osiągał on dochody w roku miarodajnym dla opodatkowania i ponosił wydatki na utrzymanie dzieci; wymiar jednak podatku następuje już na

rzecz masy spadkowej. W tym przypadku przyznanie ulgi podatkowej masie spadkowej nie nasuwało wątpliwości.

Pozostaje do rozstrzygnięcia kwestia przyznania ulgi w przypadkach, gdy chodzi o opodatkowanie dochodu osiąganego już przez masę spadkową.

Biorąc pod uwagę fakt, że masa spadkowa reprezentuje prawa i obowiązki zmarłego do chwili podziału spadku, że intencją ustawodawcy jest ulgowe traktowanie dochodów podatnika do 120.000,— zł rocznie, jeżeli dochody te obracane są na utrzymanie większej ilości dzieci, że dekret o podatku dochodowym nie zawiera wyraźnie odmiennego przepisu, należało by przyjąć, że i w tym przypadku masie spadkowej przysługuje ulga, o ile z dochodów tej masy są faktycznie utrzymywane te dzieci spadkodawcy, które zmarły podatnik utrzymywał w chwili śmierci.

Ogólna konstrukcja ulg rodzinnych w nowym dekreście musi siłą rzeczy budzić poważne zastrzeżenia z uwagi na odrodzenie populacyjne naszej ludności wyniszczonej w powszechnie znanej mierze przez okupanta a z drugiej strony na warunki bytowania, jakie stawić można do dyspozycji naszej młodzieży.

Nasamprzód więc budzi zastrzeżenia ograniczenie ulg rodzinnych jedynie do będących na utrzymaniu podatnika dzieci a nie do innych członków rodziny, kiedy to jest rzeczą powszechnie znaną, iż każdy niemal z podatników obciążony jest dziś obowiązkiem utrzymywania licznych członków rodziny zniszczonych przez wojnę i nie mających możliwości zdobycia własnych źródeł przychodów.

Dalej budzi zastrzeżenia ustanowienie zasadniczej i sztywnej granicy 120.000,— zł dochodu rocznie, których przekroczenie pozbawia podatnika prawa korzystania z ulg rodzinnych bez względu na ilość pozostających na utrzymaniu dzieci.

W stanowionym bowiem układzie rzeczy podatnik wykazujący 120.000,— zł dochodu rocznego tj. 10.000,— zł miesięcznie zostaje całkowicie zwolniony od podatku, gdy ma na utrzymaniu więcej niż 6-ciuo dzieci.

Równocześnie inny podatnik wykazujący np. 130.000,— zł dochodu rocznego a mający również na utrzymaniu więcej niż 6-ciuo dzieci, pozbawiony jest jakiegokolwiek ulgi (choćby nawet 25%) z tego tylko tytułu, iż przekroczył nieznacznie maksymalną granicę dochodu, do której dopuszczalna jest ulga rodzinna.

Taka intencja ustawodawców przeczy oczywiście elementarnym zasadom słuszności i sprawiedliwego podziału dochodu społecznego.

Nieco lepiej (z tymi samymi jednak zastrzeżeniami) potraktowano sprawę ulg rodzinnych dla kobiet, które są podatnikami, przy czym na podkreślenie zasługuje okoliczność, iż w podatku dochodowym kobieta mająca na utrzymaniu więcej niż troje dzieci korzysta z ulgi w rozmiarze 50%, podczas gdy w podatku od wynagrodzeń kobieta będąca podatnikiem, korzysta z ulgi w rozmiarze 50% już wtenczas, gdy ma na utrzymaniu więcej niż dwoje dzieci.

Różnica ta jest bodajże niezrozumiała jeśli zważyć, iż minimum dochodu rocznego, do którego dopuszczalne są wspomniane ulgi jest w obydwu przypadkach takie same, tzn. 120.000,— zł; jedynym wytlumaczeniem byłaby intencja ustawodawcy idąca w kierunku faworyzowania osób, uzyskujących dochody z wynagrodzeń na pracę najemną.

Odnosnie zwyczaj podatku dla podatników nieżonatych lub niezamężnych należy mieć na uwadze, iż zwyczajka ta odnosi się również do wdowców i wdów.

Ulg podatkowe w przypadku zaistnienia **nadzwyczajnych okoliczności**, osłabiających zdolność płatniczą podatnika przewidywała tak dawna ustawa jak i obecnie obowiązujący dekret.

Zakres tych ulg i sposób ich udzielania uległ jednak dość głębokiej zmianie. Dotychczasowa ustawa zezwalała na udzielenie ulg, gdy dochód roczny nie przekraczał 12 tys. zł. Władza wymiarowa mogła udzielić taką ulgę na wniosek podatnika lub z urzędu w granicach trzech stopni skali podatkowej, bez względu na wysokość sumy wydatkowanej na skutek nadzwyczajnych okoliczności.

Nowy dekret nie uzależnia możliwości zastosowania ulg od wysokości osiągniętego dochodu tak, że władza skarbową (wymiarowa lub odwoławcza) może na wniosek podatnika odliczyć z dochodu kwotę faktycznie z tego tytułu poniesionych wydatków.

Ulgą ta jest zależna od swobodnego uznania władzy i nie może być stosowana z urzędu.

Oznacza to z jednej strony, iż przyznanie ulgi z art. 23 dekretu z powodu osłabionej siły podatkowej podatnika zależy od swobodnego uznania władz wymiarowych i podatnik nie ma prawa skargi z powodu niezastosowania tej ulgi a z drugiej strony, iż w obecnym stanie rzeczy wniosek podatnika jest zasadniczym wymogiem, bez którego władza skarbową sama od siebie ulgi tej udzielić nie może, tak jak to było możliwe pod rządem dawnej ustawy.

Omawiana ulga rozciąga się również na zaliczki na podatek dochodowy.

Dekret natomiast nie zna umorzeń przewidzianych w ustawie starej, gdy na skutek nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń zdolność płatnicza osoby fizycznej ulegała znacznemu obniżeniu.

Sprawę tę pozostawiono trybowi normalnych umorzeń. Omawiane tu zagadnienie nie wydaje nam się być rozwiązaniem ani wyczerpująco ani pomyślnie.

Z konstrukcji art. 23 nowego dekretu o ulgach z powodu „nadzwyczajnych okoliczności” należało by wnioskować, iż za podstawę do sformułowania tych postanowień służyły raczej przepisy starej ustawy o ulgach z powodu tzw. „nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń”, które przewidywały możliwość umorzenia odpowiedniej części podatku już wymierzonego.

Pojęcie tych „nieszczęśliwych okoliczności lub nadzwyczajnych wydarzeń” zaś operowało momentami faktycznymi (wprawdzie również przykładowo), lecz w o wiele szerszym zakresie aniżeli nowy dekret.

Za tego rodzaju bowiem nieszczęśliwe okoliczności i nadzwyczajne wydarzenia uważano pod rządem starej ustawy: długotrwałe choroby, śmierć członków rodziny, wojnę, powódź, grad, kradzież, pożar i inne wydarzenia żywiołowe, wreszcie utratę źródła dochodu wskutek przymusowej licytacji itp.

Utratę źródła dochodu uznawano w wypadkach: utraty lub pozbycia się prawa użytkowania, pożaru, zaważenia się lub zburzenia budynku czynszowego, zaniechania przedsiębiorstwa handlowego lub przemysłowego, utraty kapitału, zgaśnięcia prawa do renty, utraty pretensji z powodu licytacji przymusowej lub postępowania konkursowego, utraty zdolności do pracy z powodu starości lub trwałej choroby itp.

Znaczniejsze obniżenie wydajności źródła dochodu uznawano, gdy było spowodowane: gorszym urodzajem, nieściągłością tenuty dzierżawnej lub czynszu najmu, zmniejszeniem się obrotu w przedsiębiorstwie, ograniczeniem ruchu przedsiębiorstwa, zmniejszeniem lub ubytkiem dywidendy itp.

Przesunięcie zaś pod rządem nowego dekretu sprawy tych ulg do trybu normalnych umorzeń jest oczywiście dla podatnika mniej korzystne, gdyż uniemożliwia mu sygnalizowanie osłabienia jego zdolności płatniczej już w ciągu roku podatkowego przy ustalaniu i zbieraniu materiału wymiarowego dla określenia wysokości podatku i stosowania skali podatkowej.

mgr Z. Mielcarzewicz.

Opodatkowanie łącznych wynagrodzeń wypłaconych w roku kalendarzowym 1945

1. Obowiązek składania obliczeń.

Do składania obliczeń różnicy pomiędzy należnością podatku od łącznego rocznego wynagrodzenia a kwotą potrąconą przez pracodawców od wynagrodzeń wypłaconych w roku kalendarzowym 1945 obowiązane są:

osoby, które otrzymały od jednego pracodawcy dwa lub więcej wynagrodzeń periodycznych, bądź też obok wynagrodzenia periodycznego również wynagrodzenie jednorazowe, o ile łączna suma wynagrodzeń za cały rok przekracza 4800 zł

oraz

osoby, które otrzymały w roku 1945 wynagrodzenia od różnych pracodawców, o ile suma tych wynagrodzeń za

cały rok przekroczyła 3000 zł, w wyjątkiem jednak tych pracowników, którzy wynagrodzenia od różnych pracodawców otrzymywali dopiero w czasie od 1 września 1945, a łączna suma wynagrodzeń za cały rok nie przekroczyła 12000 zł.

Skalę podatku dotyczącą okresu od 1 września 1945 stosować należy od wynagrodzeń wypłaconych od dnia 1 września 1945, bez względu na czas, za jaki przypadają. Podkreśla się również, że należy podatek tak za czas od 1. 1. do 31. 8., jak i za czas od 1. 9. do 31. 12. 1945 r. oblicza się według stopy procentowej przypadającej od łącznej sumy całorocznego wynagrodzenia.

Przykład:

Pracownik otrzymał w roku 1945:

od pracodawcy	w czasie	wynagrodzeń	potrąconego podatku
a) N. N.	1 IV-31 VIII	5 000,—	310,—
Z.	1 II-31 VII	1 500,—	—
	Razem	6 500,—	310,—
b) N. N.	1 IX-31 XII	8 000,—	120,—
Razem ad a) i b)		14.500,—	430,—

Obliczenie różnicy podatku:

ad a) Od 6500 zł wynagrodzeń podatek 6,8% (według skali odpowiadającej 14.500 zł całorocznego wynagrodzenia)	= 442,— zł
ad b) Od 8.000 zł wynagrodzeń podatek 1% według skali odpowiadającej 14.500 zł całorocznego wynagrodzenia)	= 80,— „
Razem należny podatek	= 522,— zł
Pracodawcy potrącili	430,— zł
Pozostaje do uiszczenia różnica	92,— zł

2. Termin składania obliczeń i uiszczenie różnicy podatku.

Obliczenie różnicy podatku należy złożyć na przepisany formularz do właściwego urzędu skarbowego w terminie do dnia 15 czerwca 1946 r. i wpłacić jednocześnie do kasy urzędu skarbowego przypadającą do uiszczenia różnicę podatku.

Formularze obliczeń różnicy podatku wydają urzędy skarbowe bezpłatnie.

Właściwość miejscową urzędu skarbowego określa się według miejsca zamieszkania podatnika (pracownika) w dniu 15 grudnia 1945.

Rygory.

Niezłożenie obliczeń różnicy podatku w wyznaczonym terminie pociąga za sobą karę grzywny w wysokości 5000 zł.

Od niewpłaconej w terminie różnicy podatku pobiera się odsetki w wysokości 0,75% miesięcznie.

Poradnik księgowego

Zapas rzeczywisty a zapas księgowy towarów w związku z zaliczkami na podatek dochodowy

Obowiązek płacenia miesięcznych zaliczek z jednej, oraz sporządzone zamknięcie ksiąg handlowych za miniony rok z drugiej strony, pozwala skonkretyzować pewne zasadnicze wnioski, które w końcowym rozwiązaniu stanowiąc mogą do pewnego stopnia rękojmię prawidłowego i słusznego obliczenia brutto zysku za dany miesiąc obrachunkowy. To też temat omawiany będzie miał ścisły związek z poruszonym zagadnieniem w nr. 15 Tygodnika z dnia 13. 4. br. Wyliczenie i ustalenie brutto zysku za pewien miesiąc pozwala jednocześnie stwierdzić, jak wysoki powinien być zapas towarów.

Biorąc pod uwagę drogę postępowania celem stwierdzenia zapasu towarów, odróżniamy dwojakiego rodzaju klucz rozwiązania a mianowicie:

1. faktyczne zestawienie i wycena istotnie posiadanych towarów przy końcu każdego miesiąca,
2. ustalenie wartości stosunkiem procentowym.

Jest rzeczą bezsporną, że metoda pierwsza byłaby i jest najwłaściwszą jako pewna — niestety nakład pracy z tymi czynnościami związany jest niewspółmiernie wysoki w stosunku do rezultatu i z tej przyczyny od niej odbiegamy wyszukując równą co do efektu i tańszą, jeśli chodzi o nakład finansowy. Mamy na myśli metodę drugą, tzw. klucz procentowy.

Miniony rok gospodarczy a zwłaszcza obraz naszej działalności gospodarczej w księgach handlowych daje nam bogaty materiał dyskusyjny. Obliczenie zaliczek miesięcznej nie może być rzeczą przypadkową, lecz najbardziej zbliżoną do rzeczywistości, by ewtl. powstająca różnica po zamknięciu roku gospodarczego nie była zbyt wielka. Wprowadzenie jak najdalej posuniętej rezerwy, jeśli tak można nazwać, umniejszanie zaliczek do maximum powoduje po upływie roku poważną dopłatę, która może osłabić wynik działalności gospodarczej następnego roku. I na odwrót, nadmierne odprowadzenie zaliczek — ponad istotny wynik — powoduje nie tylko poważną nadpłatę, lecz i w ukryty sposób jest powodem zamrożenia jednego z najpoważniejszych środków obrotowych, jakim jest płynna gotówka.

Nasuwa się przeto słuszne pytanie, jak postąpić, by zadość uczynić wymogom ustawy, a więc spełnić obowiązek społeczno-gospodarczy, a jednocześnie osiągnąć godziwy zysk, tj. cel prywatno-gospodarczy?

Rozporządzenie ministra Skarbu z dnia 20. 1. 1946 r. (Dz. Ustaw nr. 5 z dnia 18. 2. br.) w sprawie obowiązku wpłacania zaliczek na podatek dochodowy między innymi mówi:

§ 2. Za podstawę do ustalenia wysokości zaliczki służy przewidyrycznie obliczony dochód osiągnięty w miesiącu ubiegłym.

§ 3. U podatników prowadzących księgi handlowe dochód przewidyryczny, o którym mowa w art. 1, może być w razie trudności określony na podstawie przychodu (obrotu) wynikającego z tych ksiąg przy zastosowaniu norm szacunkowych.

Ostatni przytoczony tekst „zastosowanie norm szacunkowych” jest dla płatnika niezmiernie ważny. Dokonuje się to na podstawie klucza procentowego zyskowności brutto od sprzedanego towaru. Sprzedajemy np. w sklepie detalicznym różne artykuły, które nam dają nierówny zysk. Zadaniem naszym jest trafne ustalenie zysku przeciętnego dla wszystkich sprzedawanych towarów. Ten zdecydowany przeciętny zysk we formie procentowej stanowić będzie klucz do miesięcznego ustalenia zapasu księgowego towarów. Przytoczona poniżej tabelka wykazuje, że przedsiębiorstwo, którego obroty zakupu i sprzedaży przedstawiono, pracowało z przeciętnym szacunkowym zyskiem 40%. Postępując analogicznie jak w przykładach podanych w nr. 15 Tygodnika, otrzymujemy przy końcu miesiąca zapas księgowy towarów. Czy przyjęty klucz procentowy okazał się słuszny i prawdziwy, wykazywać to będą do pewnego stopnia kolejne następne miesiące, a już całkiem pewny wynik otrzymamy po sporządzeniu zamknięcia rachunkowego za cały rok gospodarczy.

Z przytoczonego poniżej zestawienia, wynika, że.

1. zapas początkowy towarów wynosił na dzień (10. 2. 45) zł 118.750.08
 2. zakupiony w ciągu roku gospodarczego 1945 za 969.706.88
 - Razem zł 1.088.456.96
 3. mniej zapas końcowy (31. 12. 45) zł 200.586.52
 4. ogółem sprzedano towarów po cenie kosztów własnych w roku 1945 r. za zł 887.870.44
- z drugiej strony:
5. sprzedaż z zyskiem brutto wynosiła zł 1.281.750.26
 6. osiągnięty zysk brutto ze sprzedaży zł 393.879.82

Na podstawie tych liczb ostatecznych ustalić możemy klucz procentowy dla wyliczenia w poszczególnych miesiącach istotnego zapasu rzeczywistego. W naszym przykładzie:

$$\frac{393.879.82 \times 100}{1.281.750.26} = 30,73\% \quad (\text{tj. w stosunku do sprzedaży}),$$

$$\text{albo:}$$

$$\frac{393.879.82 \times 100}{887.870.44} = 44,37\% \quad (\text{tj. w stosunku do zakupu}).$$

Ponieważ drogą szacunkową można jedynie ustalić procent w stosunku do towarów sprzedanych, przeto ten pierwszy ma w naszym rozważaniu szczególniejsze znaczenie. Z przeprowadzonego rezultatu wynika, że w danym przykładzie kupiec ustalił dla zapasu księgowego klucz procentowy w wysokości 40%, podczas gdy końcowy sprawdzian za dany rok wykazał zysk w wysokości 30,73% czyli ogółem za dużo o 9,27%

Należy więc w roku 1946 dla danego przedsiębiorstwa uwzględnić nowy ustalony procent (30,73%), jeżeli nie zaist-

nieją inne przyczyny nam jasno mówiące, że należy go zmienić.

Skutki zastosowania złego klucza obliczeniowego dla ustalenia zapasu księgowego wykazują dobitnie przedstawione w tabelce różnice w złotych. Stwierdzamy bowiem, że ze wzrostem obrotu zakupu i sprzedaży różnice te proporcjonalnie się potęgują na niekorzyść kupca. Zamrożenie natomiast kapitału obrotowego (płynnej gotówki) wykazują dalsze kolumny zestawienia liczbowego, a mianowicie obliczony zysk brutto za każdy miesiąc. Szczególnie zaś wydatni się to przy ustaleniu czystego dochodu i wyliczeniu przypadającego do zapłacenia podatku dochodowego.

Koszty prowadzenia bez względu na trafne zastosowanie klucza procentowego zysku brutto będą w obu wypadkach równe i tak:

I.	dochód brutto przy uwzględnieniu zapasu księgowego opartego na stawce procentowej zyskowności od sprzedaży w wysokości 40% wynosi	zł 526.787,85
	mniej koszty prowadzenia przedsiębiorstwa (przyjęte na podstawie zamknięcia)	" 254.193,11
	czysty zysk za rok gospodarczy 1945	zł 272.594,74

II.

dochód brutto przy uwzględnieniu zapasu rzeczywistego opartego na stawce procentowej wyliczonej po dokonaniu zamknięcia obrachunkowego za rok 1945 — również procentowo od sprzedaży — w wysokości 30,73% wynosi

mniej koszty prowadzenia przedsiębiorstwa	zł 372.881,82
właściwy czysty zysk gospodarczy za r. 1945	" 254.193,11
	zł 118.688,71

Porównując te dwa różne wyniki stwierdzamy, że przy niewłaściwym wykazywaniu zapasu księgowym notujemy dochód czysty do opodatkowania o zł 157.906,03 za wysoki. Tego rodzaju że wyliczenie dowiedzie naszą wysoką nadpłatę podatku dochodowego, bo wynosi ona zł 107.829,— a zatem kwotę, która niewątpliwie mogłaby przyczynić się do wzmocnienia rentowności przedsiębiorstwa.

Według obowiązującej ustawy o podatku dochodowym na rok 1945

podatek dochodowy od zł 276.594,74 wynosi	zł 154.197,—
" " " " 118.688,71	" " " "
a więc istotnego dochodu	zł 46.368,—
czyli uiszciliśmy zaliczki ogółem za dużo o	zł 107.829,—

Zestawienie obrotów i zapasów w poszczególnych miesiącach w roku gospodarczym 1945

M i e s i ą c	Zakup	Sprzedaż	Z a p a s		Różnica zapasów	Dochód brutto przy uwzględnieniu	
			księgowy 40%	rzeczywisty 30,73%		zapasu księgowego	zapasu rzeczywistego
Stan początkowy (10. 2. 45)	—	—	118.750,08	118.750,08	—	—	—
lut.	—	2.097,—	117.483,88	117.297,48	192,40	836,80	644,40
marzec	100,—	7.045,—	113.362,88	112.983,26	382,62	2.818,—	2.627,78
kwiecień	6.313,—	10.928,—	113.119,08	111.723,43	1.395,65	4.371,20	2.358,17
maj	30.566,—	42.301,—	118.304,48	112.987,52	5.316,96	16.920,40	12.999,09
czerwiec	77.300,50	90.448 68	159.425,51	127.634,22	31.791,29	54.269,21	27.794,88
lipiec	71.631,—	106.314,—	167.268,11	125.621,51	41.646,60	42.525,60	32.670,29
sierpień	113.878,30	152.952,90	189.368,67	133.552,41	55.816,26	61.185,16	47.015,50
wrzesień	165.714,50	174.205,73	250.559,12	178.593,90	71.965,22	69.682,68	43.533,72
październik	156.036,25	196.316,99	288.805,18	198.811,35	89.963,83	78.526,89	60.528,19
listopad	153.082,33	231.185,06	303.175,89	191.781,09	111.394,80	92.474,44	71.043,47
grudzień	195.085,—	267.943,90	347.494,55	200.586,52	146.908,03	107.177,56	71.666,33
Razem	969.706,88	1.281.750,26	—	—	—	530.787,85	372.881,82
						mniej koszty prowadzenia przedsiębiorstwa	254.193,11
						czysty zysk za rok 1945	118.688,71

Na zakończenie jeszcze jedna uwaga odnośnie zapasu księgowego towaru. Zastosowanie fałszywego klucza procentowego, jeżeli chodzi o zysk brutto od sprzedanego towaru, fałszowanie obrotów zakupu i sprzedaży towarów może powodować taki stan bezwyjściowy, że:

1. rzeczywisty zapas towarów jest poważny i naocześnie dostrzegalny,
2. księgowy zapas towarów już nie istnieje — względnie dochodzimy do algebraicznego rezultatu minusowego.

Tego rodzaju postępowanie może nie tylko spowodować zupełne odrzucenie ksiąg, lecz i nawet odpowiedzialność karną.

Przykład: Przypuśćmy, że kupiec wykazuje na dzień 2. 1. br. stan księgowy i równy jemu stan rzeczywisty towarów na ogólną sumę zł 30.000,—. W styczniu zakupił towarów za zł 10.000,—, sprzedał natomiast za 60.000,—. Szacunkowa jego kalkulacja zysku brutto od sprzedaży wynosi 30%. Wówczas według znanej tabelki postępujemy w sposób następujący:

30.000	← zapas początkowy	—	zapas końcowy	→	0
10.000	← zakup	—	sprzedaż	→	60.000,—
18.000	← zysk brutto	—	—	—	—
58.000,—					60.000,—

brak towarów w sklepie na zł (—) 2.000,—

Zapytując się lub osobiście twierdząc przekonujemy się, że zapas towarów w porównaniu z początkiem i końcem miesiąca nie uległ wielkiej zmianie.

Gdzie tkwi błąd w przytoczonym przykładzie? Zastosowany klucz procentowy nie jest za wysoki, sprzedaż na podstawie utargów dziennych jest zapewne również słuszna, natomiast zakup w wysokości zł 10.000,— zdaje się być za niski, tzn. dokonano transakcji niewidocznych w księgach i na skutek tego otrzymujemy minusową algebraiczną różnicę w wysokości zł 2.000,— do zera, ile zaś brak ponad

zero do zapasu rzeczywistego towarów, wykazać może wyceniona inwentura posiadanego towaru na dzień 31. stycznia omawianego roku.

Poruszone wyżej uwagi odnośnie zapasu księgowego i rzeczywistego towarów stanowią nie tylko poważny materiał dyskusyjny na polu teorii księgowości, lecz co ważniejsze, są odzwierciedleniem przeróżnych zjawisk faktycznych w przedsiębiorstwie, z którymi tak często boryka się przedsiębiorca, jeżeli na samym początku swej działalności w swoim warsztacie pracy nie ustali takich wytycznych, które dadzą właściwy wynik gospodarczy. Do tych zagadnień zaliczamy między innymi trafne stosowanie klucza procentowego zyskowności brutto, który jest nie tylko miernikiem zapasu księgowego towarów, lecz podbudową do kalkulacji i rentowności przedsiębiorstwa.

mgr M. Nowicki.

Odezwa do Kół Gospodarczych

Pomimo licznych przypomnień o konieczności spełnienia obywatelskiego obowiązku podpisania Premiowej Pożyczki Odbudowy Kraju stwierdzamy, że znaczna ilość płatników podatku obrotowego dotychczas tego obowiązku nie spełniła.

Ponieważ ostateczne zamknięcie subskrypcji nastąpi w dniu 20 czerwca br. wzywamy wszystkich opieszających do niezwłocznego podpisania P. P. O. K. w ramach ogólnie przyjętych, subskrybentom niewątpliwie znanych.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu
 Wielkopolski Związek Zrzeszeń Kupieckich w Poznaniu
 Izba Rzemieślnicza w Poznaniu
 Związek Przemysłowców na woj. Poznańskie

Zjazd prezesów i dyrektorów Izb Przemysłowo-Handlowych

W dniach 5 i 6 czerwca b. r. odbył się w Warszawie zjazd prezesów i dyrektorów wszystkich Izb Przemysłowo-Handlowych pod przewodnictwem prezesa Izby warszawskiej Hartwiga. Zjazd zaszczylił swoją obecnością przedstawiciele ministrów Przemysłu w osobach dyr. Ehrenberga i nac. inż. Kurzewskiego, Aprowizacji i Handlu w osobach dyr. Ryńca i mec. Miłaszewskiego oraz przedstawiciele innych zainteresowanych resortów i urzędów.

Punkt ciężkości obrad stanowiło zagadnienie t. zw. **małej reformy samorządu gospodarczego**, której zadaniem byłoby uporządkowanie stanu prawnego obecnego składu radcowskiego oraz jego uzupełnienie w tych Izbach, gdzie taka potrzeba zachodzi, rozszerzenie kompetencji Izb w stosunkach do organizacji gospodarczych, w szczególności w kierunku uprawnienia Izb do wydawania tym organizacjom istniejącym czy to we formie zrzeszeń przemysłowych wg prawa przemysłowego, czy też we formie grup branżowych przy Izbach obowiązujących poleceń a to celem umożliwienia Izbom wykonywania zleconych przez Rząd zadań w dziedzinie planowej gospodarki w przemyśle i handlu prywatnym i to pod sankcją karną. Dalszym zagadnieniem był nadzór właściwych ministrów nad Izbami, wreszcie usamodzielnienie Izb P.-H. na Ziemiach Odzyskanych. W tych sprawach przyjęto szereg tez, na podstawie których zostanie opracowany projekt małej reformy dekretu o Izbach P.-H., który będzie przedmiotem następnego zjazdu w niedalekiej przyszłości.

Na marginesie tej sprawy dyr. Dep. Handlu pryw. w Min. A. i H. Ryńca wygłosił przemówienie, w którym na wstępie dał wyraz przekonaniu, że zgłoszony projekt tymczasowej reformy dekretu o Izbach P.-H. opracowany przez radcę prawnego Izby warszawskiej oraz Rady Naczelnej Kupiectwa Polskiego mec. Grabowskiego — należało by uznać za minimalny projekt reformy, przed którą stoimy. Mała reforma musiałaby pójść trochę dalej. Nie określamy jej terminu. Obecny stan faktyczny w Izbach nie odpowiada stanowi prawnemu. Musimy się liczyć z tym, że stan obecny i w zakresie nadzoru i połączenia przemysłu i handlu już może nie odpowiada najistotniejszemu potrzebom i samorządu samego i czynników państwowych. Będziemy musieli głębiej zastanowić się nad tym, czy Izby powinny być przemysłowo-handlowe, czy handlowe i przemysłowo-rzemieślnicze. Chodzi o to, żebyśmy się liczyli z potrzebami dnia dzisiejszego i warunkami, w których pracujemy. Nie powinno być między nami niedomowień, raczej wzajemna szczerłość i zaufanie. Zasadniczym naszym założeniem jest przeświadczenie o trwałości naszych stosunków politycznych i gospodarczych. Wszystkie wątpliwości, które jeszcze przed paru miesiącami istniały co do linii rozwojowej naszej gospodarki, z każdym dniem ulegają rozchwianiu i poprawie. Poprawie ulega jasność sytuacji. Jeżeli może jeszcze w tej chwili na wielu odcinkach istnieją takie czy inne niedociągnięcia wypływające z niedociągnięć ze strony czynników administracyjnych, generalnej linii Rządu, to one z dnia na dzień będą ulegać likwidacji. Przy tym stanowisku stoimy bardzo jasno. Ale Rząd ze swej strony pragnie, aby to przeświadczenie o trwałości naszych stosunków gospodarczych w kraju było powszechne i w tym kierunku kierujemy cały nasz wysiłek. Chcielibyśmy, żeby ze swej strony samorząd gospodarczy na swoim odcinku to przeświadczenie realizował. Niepewność sytuacji, która była, była niewątpliwie wielkim hamulcem w naszym rozwoju gospodarczym. We wszystkich naszych zamierzeniach ustawodawczych istotnego znaczenia na naszym odcinku samorząd gospodarczy był konsultowany i będzie. Nie chcemy tworzyć nowych stanów prawnych bez poparcia, współpracy i zrozumienia ze strony społeczeństwa. Chcemy z drugiej strony, żeby czynniki gospodarcze zrozumiały te intencje i ducha czasu, który nas ożywia i myślę, że wtedy drogi nasze potoczą się w jednym kierunku. Zmieramy do jednego celu bez względu na to, czy ktoś jest w tym czy innym kierunku politycznie zaangażowany, a tym celem jest polska racja stanu. Chcielibyśmy, żeby ta polska racja stanu przyświecała dzisiejszym naszym obradom, których wyniki mają stanowić kamień węgielny nowego gospodarstwa w Polsce mającego oparcie w obecnej sytuacji politycznej.

Referat n. t. **polityki kredytowej** oraz organizacji bankowości w Polsce wygłosił dr Battaglia, który wysunął też następujące:

1. Należy rozszerzyć obecne możliwości bankowych kredytów obrotowych dla prywatnego przemysłu i handlu hurtowego, a stworzyć nie ustniejące obecnie możliwości bankowych kredytów obrotowych dla solidnego handlu detalicznego i półhurtu.

2. Należy odtworzyć nie istniejący u nas pieniądź kredytowy we formie weksłu handlowego.

3. Przedsiębiorstwa i instytucje państwowe, jak np. koleje, które nie mogą płacić gotówką, powinny płacić weksłami.

4. Dla przemysłu prywatnego należy stworzyć źródło kredytów finansowych średnio-terminowych, na skromne inwestycje zwiększające, ulepszające i potaniające produkcję.

5. Bankom udzielającym kredytów należy zapewnić większą samodzielność w ocenie gospodarczej potrzeby udzielania kredytu oraz zdolności kredytowej przedsiębiorstw.

W dziedzinie organizacji bankowości referent wysunął postulat powiększenia liczby banków, powołanych do rozpowadzenia kredytów pomiędzy prywatny przemysł i handel, — jak również utworzenia banku eksportowo-importowego.

W dyskusji nad referatem dra Bataglii dyr. Ryńca oświadczył, że ministerstwo bardzo docenia potrzebę kredytu, w szczególności dla handlu.

W pewnych pracach, które znajdują się obecnie w stadium realizacji dużo uwagi poświęcono nie tylko kredytowaniu handlu hurtowego, lecz również detalicznego. Byłoby rzeczą pożądaną, żeby Izby mogły się swymi wnioskami i postulatami podzielić z ministerstwem. Centralny Urząd Planowania zdaje się, że dał się przekonać o słuszności zamierzeń ministerstwa. Zagadnienie kredytu jest związane z kwestią zaufania do wkładów bankowych. Jeżeli uda nam się rozwiązać szczęśliwie zagadnienie kredytowania handlu i przemysłu, to jedno pociągnie za sobą drugie. Dyr. Ryńca zaapelował do wyłonionej dla tych spraw komisji międzyizbowej, aby w jak najkrótszym czasie przedłożyła swoje wnioski Ministerstwu A. i H., ponieważ tempo pewnych prac ustawodawczych jest dzisiaj przyspieszone i nie chciałby, aby to zagadnienie weszło pod obrady Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów bez wysłuchania opinii Izb Przemysłowo-Handlowych.

W trakcie dyskusji nad tym zagadnieniem stwierdzono, że dla Ziemi Odzyskanych zamierza się przeznaczyć Krakowski Bank Hipoteczny oraz Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego. Stan wkładów w bankach wynosi obecnie ze wszystkich źródeł 500 do 600 milj. zł. Działalność banku British-polish Trade Bank w Gdańsku ma być wznowiona. Sprawa banku eksportowego nie jest jeszcze zdecydowana.

Międzyizbowa komisja dla spraw kredytu i organizacji bankowości ma odbyć swe posiedzenie w dniu 17 czerwca w Krakowie.

W dalszym ciągu obrad przyjęto projekt dra Battaglii regulaminu **Międzyizbowej Komisji Planowania Gospodarczego** oraz wytyczne programu prac Międzyizbowego Ośrodka Planowania.

Organem wykonawczym Międzyizbowej Komisji Planowania Gospodarczego jest Wydział Koordynacji Prac Izbowych przy Izbie urzędującej w Warszawie, którego częścią składową ma stanowić Międzyizbowy Ośrodek Planowania.

Powzięto uchwałę, że Izby mają w przeciągu dwóch miesięcy przedłożyć plan gospodarczy swego okręgu na cały rok 1947.

Referat na temat aktualnych zagadnień z zakresu akcji przejmowania na własność Państwa przedsiębiorstw przemysłowych wygłosił wice-dyr. Izby warszawskiej mgr. Kołodziej.

Referent zobrazował szczegółowo obecny stan prawny i faktyczny tego zagadnienia. Po przeprowadzeniu dyskusji Zjazd powziął dwie rezolucje, pierwszą dotyczącą zwrócenia się do Ministerstwa A. i H. z prośbą o wyeliminowanie perłaków z kryteriów obliczenia **zdolności przemiałowej młynów**, jako ustawą nieprzewidzianych, tudzież o wydatne obniżenie mierników zdolności przemiałowej młynów, przewidzianych w instrukcji Min. z dnia 28 marca 1946, ich bowiem stosowanie doprowadziłoby do upaństwowienia setek młynów drobnych, co nie leżało w intencji ustawodawcy. Przy ustaleniu norm zdolności przemiałowej młynów Zjazd zalecił wziąć za podstawę bilanse przemiałowe młynów państwowych. Należy zauważyć, że normy przemiałowe

przyjęte w przemyśle jako maksymalne bardzo odbiegają od norm przyjętych w instrukcji ministerstwa, tak mianowicie, że gdy normy ministerstwa wykazują 16 ton zdolności przemiałowej, to normy prywatnego przemysłu tylko 10 ton. Cyfry te dobitnie wskazują na zasadność przyjętej rezolucji.

Druga rezolucja dotyczy przemysłu poligraficznego i uchwała zwrócenie się do czynników rządowych z prośbą o nieupaństwowianie drobnych zakładów graficznych, które wielkim nakładem sił i środków odbudowane po wojnie wykorzystują w pełni skromne swe a Państwu niepotrzebne urządzenia techniczne, niewspółmiernie skromniejsze w porównaniu z nieużytkowanym zasobem technicznym nieczyn-

nych zakładów graficznych na terenie Ziemi Odzyskanych. Uchwalono również postulat nieupaństwowiania zakładów cynkograficznych i litograficznych oraz artystycznego przemysłu poligraficznego.

Blizsze dane dotyczące zagadnienia upaństwowiania przedsiębiorstw znajdują Czytelnicy w następnym numerze.

Wśród ważniejszych zagadnień, które stanowią przedmiot obrad i uchwał Zjazdu była również sprawa współpracy Izby przemysłowo-handlowych z Zrzeszeniami kupieckimi. Do tej sprawy powrócimy w jednym z następnych numerów, podobnie jak do szeregu innych spraw, które były przedmiotem obrad i uchwał, a których dla braku miejsca w tym numerze omówić już nie możemy.

dr St. W.

Wiadomości różne i komunikaty:

Międzynarodowe Targi Poznańskie.

Międzynarodowe Targi Poznańskie od szeregu miesięcy wznowiły swoją działalność. Tymczasem organizują one udział Polski w zagranicznych targach międzynarodowych, o czym piszemy na innym miejscu. Najbliższy udział zagraniczny przewidywany jest na koniec sierpnia — początek września w Sztokholmie. Jeżeli chodzi o działalność w Polsce, to M. T. P. już w roku bieżącym postanowiły w jej imieniu odbyć targi-wystawowe w ograniczonym zakresie, mianowicie branży włókienniczej, meblarskiej i architektoniczno-budowlanej. W roku przyszłym, w normalnym terminie Targów Poznańskich odbędą się Międzynarodowe Targi Poznańskie w czasie od 27. 4. — 5. 5. 1947.

Ponieważ wszystkie hale targowe uległy zniszczeniu, miasto Poznań przystępuje do ich odbudowy. W tym celu zostanie rozpisany konkurs architektoniczny, którego warunki wkrótce zostaną ogłoszone. Oczywiście ze względu na wielki koszt odbudowy, będzie ona następować stopniowo. Na początek odbudowuje się hala ciężkiego przemysłu.

Dla bliższego kontaktowania zainteresowanych kół gospodarczych, wszystkich trzech odcinków, zostanie wkrótce reaktywowana Rada Interesentów Targów Poznańskich w składzie znacznie różniącym się od przedwojennego.

Udział Polski w zagranicznych targach międzynarodowych.

Na zlecenie Ministerstwa Żeglugi i Handlu Zagranicznego Dyrekcja Międzynarodowych Targów w Poznaniu organizuje udział Polski w targach zagranicznych. Po udanym debiucie w Lyonie (27. 4. — 5. 5. 1946) drugi udział wzięła Polska na Międzynarodowych Targach Paryskich, których otwarcie przewidziane na 25 maja br. nastąpiło z trzydniowym opóźnieniem z terminem trwania do 10 czerwca br. Gdy udział Polski w Targach liońskich był pod względem zajętej przestrzeni bardzo skromny, bo należał do najmniejszych, udział w Paryżu był już znacznie okazańszy i należał do średnio dużych. Organizacja udziału polskiego w jednym i drugim targach była bez zarzutu i spotkała się z wyrazami uznania swoich i obcych. Targi paryskie wykazały znacznie większe znaczenie gospodarcze jak Targi liońskie, odczuła to nasza reprezentacja, która już w pierwszych dniach trwania Targów zanotowała 223 poważnych zainteresowań. W niektórych branżach byli reflektanci na zakupienie całej polskiej produkcji. Najwięcej zainteresowania wywołał nasz przemysł włókienniczy, następnie szklany, chemiczny, ceramiczny, ludowy (zakopiański), metalurgiczny, węglowy, następnie skórzany, futrzany i in. Najwięcej zainteresowania okazały z natury rzeczy importerzy francuscy, z kolei idą marokańscy, belgijscy, holenderscy, tunezyjscy, południowo-amerykańscy, algierscy, palestyńscy, egipski i inni aż do Australii włącznie. Szeroki zakres zainteresowania zgłosiły firmy: Doctewi Tabet, Légation du Liban, Paris, 42 rue Copernic — do Libanu, Theophile Bourgois, 17 rue Augel Albert, Augoulente (Charente) — do Francji, Czesław Klimczak rue du Général de Gaule, Avion (P. d. O.) — do Francji. Adresy innych firm interesujących się bardziej ograniczonym zakresem towarów podamy w następnym numerze.

Na eksport do Polski oferują: Marokko, Transwal, Iran, Tunis i Dania — wełnę, Szwecja — masę drzewną i auto-

busy, Kolonie francuskie — bawełnę, Holandia — śledzie i olej kokosowy, Madagaskar — fibrę.

Blizsze dane w Dyrekcji Międzynarodowych Targów Poznańskich, Poznań, Zwierzyniecka 13 lub w Izbie Przemysłowo-Handlowej, Mickiewicza 21.

Biuro Reklamacyj Kolejowych.

Biuro Reklamacyj Kolejowych Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu podaje do wiadomości wszystkim zainteresowanym następujący komunikat:

Z dniem 1 kwietnia br. Dziennik Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 4 poz. 25 i 26 wprowadził następujące zmiany dot. przewozu koksu, węgla kamiennego, brunatnego itp.

Przewoźne za przesyłki koksu węglowego w wagonach o ładowności do 20 ton oblicza się za wagę rzeczywistą, najmniej jednak ładowności wagonu (§ 22 część I B TTT) obniżoną o 3 t., a w wagonach o ładowności powyżej 20 t. najmniej ładowności obniżoną o 5 t.

Wobec powyższego należało by reklamować wszystkie przesyłki koksu nadane do 1 kwietnia br., przy których waga rzeczywista jest mniejsza od ładowności wagonu.

Przewoźne za przesyłki węgla kamiennego, brunatnego, łupkowego i brykietów oraz miału jak i grysiku węglowego oblicza się:

W wagonach o ładowności większej niż 20.000 kg na zasadach § 23 część I B TTT.

§ 23 wyżej wzmiankowanej taryfy przewiduje następujące obliczenie:

- a) Za towary, które zostały załadowane do wagonu normalnotorowego lub szerokotorowego o ładowności powyżej 20.000 kg do 30.000 kg włącznie, podstawionego przez kolej na żądanie nadawcy, wyrażone w liście przewozowym i w zamówieniu pisemnym, przewoźne oblicza się za wagę rzeczywistą przesyłki, najmniej jednak 25 tys. kg według rubryki b) właściwej klasy wagonowej. Powyższy sposób obliczenia przewoźnego stosuje się także do przesyłek wagonowych, nadeszłych z zagranicy w wagonach o ładowności powyżej 20.000 kg do 30.000 kg;
- b) Przewoźne za przesyłki towarów, załadowanych do wagonów o ładowności ponad 30.000 kg oblicza się za wagę rzeczywistą towaru, najmniej jednak za 30.000 kg według rubryki b) właściwej klasy wagonowej patrz końcowy ustęp pkt. c);
- c) Przy przewozie przesyłek w wagonach o ładowności 50.000 kg przewoźne oblicza się za wagę rzeczywistą, najmniej jednak za 40.000 kg według rubryki b) właściwej klasy wagonowej.

W przypadkach przewozu na platformach o niskich ścianach oraz w wagonach roboczych przewoźne oblicza się za wagę rzeczywistą, najmniej jednak za 10.000 kg.

Przesyłki węgla i miału przewożone w węglarkach o ładowności większej niż 20.000 kg oraz w wagonach, platformach i roboczych podlegają reklamacji we wszystkich wypadkach, w których nie wykorzystano ładowności.

Biuro Reklamacyj Kolejowych Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu przyjmuje od wszelkich firm tak prywatnych jak spółdzielczych, państwowych oraz pozostających pod zarządem państwowym listy przewozowe do sprawdzania prawidłowości obliczeń przewoźnego oraz do wnoszenia reklamacji do władz kolejowych.

mgr T. W.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-62, 23-65, 23-66

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja Reklamy Fr. Krajna — Spadkobiercy Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 7 — Tel. 30-80 i oddz. Kraków Rynek Gł. 46 — Tel. 503-66

Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V - 4085
Cena numeru 10,— zł, prenumerata kwartalnie 100,— zł